

ODA'DAN HABERLER

ODAMIZIN 601 SAYILI KHK HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Ülkemizde bilim ve tekniğin gereklerine aykırı, kendi içinde birçok çelişkileri barındıran kanun hükmünde kararname (KHK) çıkarılmaya devam ediyor. Tartışmalı "Yapı Denetimi ile ilgili 595 sayılı KHK"den sonra şimdi de TMMOB'nin görüşleri dikkate bile alınmaksızın "TMMOB Yasası" ile "Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Yasa"larda değişiklik yapıldı.

Odamızı ve üyelerimizi birinci derecede ilgilendiren "601 sayılı KHK" ile ilgili olarak şunları sorguluyoruz:

1. 601 sayılı KHK'nin 1.maddesinde 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık hakkında yasanın 7.maddesinin değiştirildiği belirtilmektedir.

7. madde önceden; "Birinci maddede zikrolunan diploma veya ruhsatnamelerden birini haiz olmayanlar Türkiye'de mühendis veya mimar ünvanı ile istihdam olunamazlar ve bu imzalarla sanat icra edemezler ve bu ünvanları kullanarak rey veremezler ve imza da koyamazlar." şeklindeydi. 601 sayılı KHK'de ise; "Birinci maddede sayılan diploma ve belgelerden birine sahip olmayanlar Türkiye'de mühendis veya mimar ünvanı ile çalışamazlar. Mühendis ve mimarların uzmanlık gerektiren mühendislik ve mimarlık hizmetleri için 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununda belirtilen uzman mühendis veya uzman mimar belgesine sahip olmaları gereklidir. Kurumlar, kuruluşlar, gerçek ve tüzel kişiler; yapacakları veya yaptıracakları mühendislik ve mimarlık hizmetlerinin önemi ve özelliğine göre ülke çapında depreme dayanıklı çağdaş bir yapılaşmanın sağlanmasını teminen uzman mühendis veya uzman mimar çalıştırabilirler veya çalıştırılmasını isteyebilirler." şekline çevrilmiştir.

SORUYORUZ:

- KHK'de belirtilen "Uzmanlık gerektiren mühendislik hizmetleri" nelerdir?
- KHK'de belirtilen "Uzmanlık gerektirmeyen mühendislik hizmetleri" nelerdir?
- Diplomalarını alarak "Mühendis" olanlar, "Uzman" olmadıkları noktada hangi alanda çalışacaklardır?
- "Ülke çapında depreme dayanıklı çağdaş bir yapılaşmanın sağlanmasını teminen uzman mühendisler çalıştırılabilir veya çalıştırılmasını isteyebilirler" sözünün anlamı nedir?
- Uzman mühendislik "yapılaşma" dışındaki alanlarda nasıl uygulanacaktır?
- Uzman mühendislik sadece yapılarda gerekli olan bir kavram mıdır? Sadece yapılaşma alanı ile ilgili cümlelerin bu yasada yeri nedir? Odamız üyelerinin halen çalışmalarını yürüttükleri AİTM Mühendisliği, Bakım Mühendisliği, Kaynak Mühendisliği, İş Güvenliği Mühendisliği, Endüstri Mühendisliği, Havacılık Mühendisliği ve daha arttırılabilecek onlarca uzmanlık alanının her birinin KHK'de yer alması gerekirken, neden sadece "Yapı" ile ilgili uzmanlık alanı KHK'de özel olarak tanımlanmıştır?

2. 601 sayılı KHK'nin 2.maddesinde 6235 sayılı TMMOB Yasasına çeşitli maddelerin eklendiği belirtilmektedir.

"Ek Madde 5- Mühendis ve mimarlara, meslek alanlarına giren konularda hizmet kalitesini yükseltmek amacıyla belirli bir deneyim ve meslek içi eğitiminden sonra ilgili meslek odasınca uzman mühendis veya mimar belgesi verilir.

Ek Madde 6- Uzman mühendis ve uzman mimar belgesi almak isteyenler, ilgili meslek odasınca tespit edilen ve Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin onayladığı uzmanlık alanları ile ilgili konularda sınava tabi tutulurlar. Bu sınav, ilgili meslek odası tarafından yazılı olarak yapılır. Sınav komisyonu, ilgili meslek odası tarafından 7 asil ve 7 yedek üyeden oluşturulur. Üyeler, meslek disiplinleri ve uzmanlık alanları dikkate alınarak; 3 asil ve 3 yedek üye ilgili bakanlıklardan, 3 asil ve 3 yedek üye Yükseköğretim Kurulundan, 1 asil ve 1 yedek üye ilgili meslek odasından seçilir. Komisyonun asil üyeleri kendi aralarından bir üyeyi komisyon başkanı seçer. Sınav komisyon üyelerinin, uzman mühendis veya uzman mimar unvanına sahip olmaları ve mesleklerinde fiilen 15 yıl çalışmış veya bu kadar süre öğretim üyeliği yapmış olmaları şarttır. Birden fazla sınav komisyonu oluşturulabilir. Sınav komisyon üyeleri üç yıl için seçilir, süresi dolan üyeler yeniden seçilebilir.

Ek Madde 7- Uzman mühendis veya uzman mimar olabilmek için aşağıdaki şartlar aranır. a) Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin ilgili meslek odasına üye olmak, b)Yüz kızartıcı bir suçtan hüküm giymemiş olmak, c) ilgili meslek alanlarında, uzman mühendisler veya uzman mimarlar denetiminde en az 5 yıl meslek deneyimi edinmek ve bunu belgelemek, d) ilgili meslek odalarınca düzenlenen belge edinmeye yönelik meslek içi eğitim programına katılmış olmak, e) Uzman mühendis ve uzman mimar sınavında başarılı olmak. Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde asli ve sürekli görevlerde çalışanlarda ilgili meslek odasına üye olma şartı aranmaz. Meslek içi eğitim programlarının usul ve esasları, sınav komisyonunun çalışma usulleri, sınav esasları, sınav konuları, eğitim programına katılım ve sınav giriş ücretlerinin belirlenmesi, uzman mühendis veya uzman mimar yanında çalışma şekli ve süresi, uzmanlık belgesi verilmesi, süresi, yenilenmesi, iptali ile ilgili hususlar ve mesleki deneyim için gerekli şartlar, Birliğin görüşü alınarak, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir."

SORUYORUZ:

- "TMMOB'nin onayladığı uzmanlık alanları ile ilgili konularda "uzman mühendis" belgesi almak isteyenler sınava tabi tutulur. Bu sınav meslek odası tarafından yapılır" denilmesine karşın, sınav komisyonunda neden ilgili Bakanlıktan üç üye, YÖK'ten üç üye, Oda'dan bir üye yer alıyor?"
- Örneğin AİTM Mühendisliği, Bakım Mühendisliği, Kaynak Mühendisliği, İş Güvenliği Mühendisliği, Endüstri Mühendisliği, Havacılık Mühendisliği vb. uzmanlık alanlarının ilgili bakanlıkları hangi bakanlıklardır?
- Ülkemizde, yüksek öğrenimi tamamlayan ve diplomalarını alan öğrencilerin, öğrenimleri bittiği ve dolayısı ile YÖK ile bir ilişkilerinin kalmadığı bilinmektedir. KHK ile artık YÖK, mühendisin yaşantısının sonuna kadar onunla birlikte mi olacaktır? Sınav komisyonunun YÖK üyelerinin komisyondaki işlevleri ne olacaktır? Mühendislerin YÖK ile ilişkisi diplomadan sonra neden devam edecektir?
- Sınavları ilgili meslek odası yapacaksa, sınav komisyonu çalışma esasları, sınav konuları, sınav ücretleri neden Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından hazırlanan yönetmelikle belirlenecektir? Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Odamız üyesi Makina, Endüstri, Uçak, Havacılık ve Uzay mühendisliği meslek alanlarına yönelik onlarca

uzmanlık konusunda çalışma yapanların her birine yanıt verecek düzeyde hazırlanması gereken bir yönetmeliğin gerçekçi olma donanımına sahip midir?

- "Uzman mühendis olabilmek için, ilgili meslek alanlarında, uzman mühendis denetiminde en az 5 yıllık deneyimi edinmek ve bunu belgelemek gerekir" diyor. Neden 5 yıl? 5 yıl deneyim şartı hangi bilimsel ve teknik bir yaklaşım sonucu KHK'ye konulmuştur? Örneğin Mekanik Tesisat Hizmetleri uzmanlık alanı ile ilgili, Isıtma, Soğutma, Havalandırma, Klima vb. uzmanlık konularının her birinde ayrı ayrı 5 yıl deneyim şartı mı aranacaktır?
- Bu ülkede örneğin AİTM Mühendisliği, Bakım Mühendisliği, Kaynak Mühendisliği, İş Güvenliği Mühendisliği, Endüstri Mühendisliği, Havacılık Mühendisliği vb. uzmanlık alanlarında sadece 5 yıl deneyimli ve sınavda başarılı olmuş "uzman mühendisler"mi çalışabileceklerdir?
- Ayrıca uzman avukatlar, uzman tabipler, uzman veterinerler, uzman diş hekimleri, uzman mali müşavirler ve benzerlerinin hepsi için 5 yıl deneyim ve sınav şartı içeren yeni KHK'ler de yürürlüğe konulacak mıdır? Yoksa bu anlayış sadece mühendislere yönelik olarak mı kalacaktır?

3. 601 sayılı KHK'nin 3.maddesinde 6235 sayılı TMMOB Yasasına çeşitli geçici maddelerin eklendiği belirtilmektedir.

Geçici Madde 6: Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte en az 5 yıllık deneyimi bulunan mühendis veya mimarlar için, 2 yıl süreyle müracaatları halinde ek 7 nci maddenin birinci fıkrasının (c) bendindeki koşul aranmaz. Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte 12 yıl ve daha fazla mesleki deneyimi bulunan başvuru sahiplerine; a) Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin ilgili meslek odasına üye olmaları, b) Yüz kızartıcı bir suçtan hüküm giymemiş olmaları, durumlarında ilgili meslek odasınınca eğitim programına ve sınava tabi tutulmadan uzmanlık alanları dikkate alınarak uzmanlık belgesi verilir. Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde asli ve sürekli görevlerde çalışan mühendis ve mimarlar için üyelik şartı aranmaz. Mesleki deneyim için gerekli şartlar yönetmelikle belirlenir.

Geçici Madde 7: Sınav komisyonunun ilk defa oluşturulmasında uzman mühendis veya uzman mimar olma şartı aranmaz.

SORUYORUZ:

- "12 yıl ve daha fazla mesleki deneyimi olan mühendislere, eğitim programına ve sınava tabi tutulmadan uzmanlık belgesi verilir" denmektedir. Neden 12 yıl? Neden en az 12 yıl deneyimi olan mühendislere kazanılmış hak tanınıyor da 1 yıl, 3 yıl3 6 yıl 10 yıl deneyimi olanlara bu hak KHK'de tanınıyor? Diplomasını alarak mühendisliğe başlayan ve çeşitli koşullar ve çabalarla konusunda uzman olan mühendislere bu hak neden tanınıyor? "12" yıl hangi bilimsel kriterler esas alınarak KHK'ye yazılmıştır? Odaları tarafından uzmanlıkları ve uzmanlık konuları kolaylıkla belirlenebilecek mühendislerin kazanılmış hakları neden KHK'yle ellerinden alınmıştır?

SONUÇ:

Odamız, üyeleri adına sorduğu bu soruların yanıtlarını şüphesiz kimseden alamayacaktır. Bunlar yanıtı zor sorulardır. Çünkü 601 sayılı KHK "Ben yaptım, oldu" anlayışının bir ürünüdür. Biz şunları söylüyoruz:

1. 601 sayılı KHK, derhal, ivedilikle, hemen, şimdi, bugün yürürlükten geri çekilmelidir.

2. Birileri tarafından "bir şeyler" yazılmak isteniyorsa, cümle çok basittir:

"Uzman mühendis ve uzman mimar belgesi verme ve alma koşulları Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği tarafından belirlenir".

TMMOB Makina Mühendisleri Oda

Yönetim Kurulu

UZMAN MÜHENDİS VE UZMAN MİMAR BELGESİ EDİNİLMESİNE İLİŞKİN UYGULAMA YÖNETMELİĞİ TASLAĞI HAKKINDA GÖRÜŞ VE ÖNERİLER

GENEL DEĞERLENDİRME

Bu yönetmeliğin hazırlanması için dayanak oluşturan 601 sayılı KHK'ye ilişkin Odamız görüşleri bu yönetmelik için de genel değerlendirme olarak sunulmaktadır.

MADDELERE İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER GÖRÜŞ VE ÖNERİLER

Değişiklik Önerisi 1: Birinci bölüm Tanımlar ve Kısaltmalar Madde.4'de belirtilen Mühendis ve Mimar tanımında;

"Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde asli ve sürekli görevlerde çalışan ve ilgili meslek odalarına üyelikleri isteğe bağlı bırakılan mühendis ve mimarlarla," ibaresi çıkarılmalıdır.

Değişiklik Önerisi 2: Madde 5 "a" bendindeki;

"...Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi Teşebbüslerinde asli ve sürekli görevlerde çalışan Mühendis ve Mimarlar için üyelik şartı aranmaz" ibaresi çıkarılmalıdır.

Değişiklik önerisi 3: Madde 5 "c" bendinin aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmesi önerilmektedir.

c. Türk Mühendis Mimar Odaları Birliğine bağlı ilgili meslek odalarınca her bir uzmanlık alanı için yapılacak düzenlemelerde belirlenecek mesleki deneyime sahip olmak

Gerekçe: Mühendislik ve Mimarlık mesleklerinden her biri içerisinde sayıları onlarla ifade edilecek uzmanlık alanları yer almaktadır. Her bir uzmanlık alanı için gereken deneyim süreci farklılıklar arz etmektedir. Bu nedenle, 601 sayılı KHK'de de yer alan 5 yıllık mesleki deneyim şartı şartının hangi bilimsel ve teknik bir yaklaşım sonucu belirlendiği anlaşılamamaktadır. Bu nedenle mühendislik ve mimarlık mesleği kapsamında oluşturulan

uzmanlık alanları için mesleki deneyim süresinin ilgili düzenlemede ilgili meslek odasınca yapılacak düzenlemelerde belirlenmesi gerekmektedir.

Değişiklik Önerisi 4: Madde 6'nın ilk paragrafının aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmesi önerilmektedir.

Madde 6: Belge için başvuruda bulunan Mühendis ve Mimarların, Uzman Mühendis ve Uzman Mimar belgesi edinme sınavına girebilmeleri için her bir uzmanlık alanına ilişkin olarak süreleri ilgili meslek odasınca belirlenen Meslek içi Eğitim Programlarına katılmaları gerekmektedir. Meslek Odaları her bir uzmanlık alanı için Meslek içi Eğitim Programlarının oluşturulması ve gerçekleştirilmesi için Meslek içi Eğitim Merkezleri kurar veya söz konusu meslek içi eğitimleri Yüksek Öğretim Kurumları ile işbirliği yaparak gerçekleştirir.

Gerekçe: Mühendislik ve Mimarlık mesleklerinin kendi içerisinde uzmanlık alanları farklılıklar içermektedir. Örneğin; Makina Mühendisliğinin Mekanik Tesisat Mühendisliği, Araç İmal Tadil Mühendisliği, Asansör Mühendisliği, Kalite Mühendisliği, Bakım Mühendisliği, Kaynak Mühendisliği, İş Güvenliği Mühendisliği vb. gibi bir çok uzmanlık konuları mevcuttur. Bu kadar çok uzmanlık konusunun her biri için eğitim süresini 2 ile 8 hafta arasında sıkıştırmak veya yaymak yerine ilgili meslek odasınca uzmanlık konularına uygun sürelerde eğitimler gerçekleştirilmesi daha bilimsel, teknik açıdan daha doğrudur.

Değişiklik Önerisi 5: Madde 13'ün aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmesi önerilmektedir.

Madde 13: Uzman Mühendis ve Uzman Mimar belgelendirme sınav komisyonları ilgili meslek odalarınca her bir uzmanlık alanına ilişkin olarak 2 yıllık süreler için belirlenir. İlgili Meslek Odasınca Uzman Mühendis ve Uzman Mimarlar arasından seçilecek üyelerden oluşturulacak komisyonlarda en az 3 üye bulunur. Gerektiğinde uzmanlık konuları dikkate alınarak ilgili meslek odasınca birden fazla sınav komisyonu kurulabilir.

Sınav sorularının 8. Maddede belirtilen konular dikkate alınarak belirlenmesi, sınavın gerçekleştirilmesi ve değerlendirilmesi, sonuçların başarı sırasına göre listelenip ilgili meslek odasına iletilmesi, sınav sonuçlarına yapılan itirazların değerlendirilmesi sınav komisyonlarınca yerine getirilir. Her bir sınav için hazırlanan sorular ve yanıtları, sınavı takip eden 30 gün içerisinde ilgili meslek odalarının yayın organlarında üyelerine duyurulur.

Gerekçe: Sınavlar ilgili meslek odalarınca gerçekleştirilecek ise sınav konuları ve soruları da ilgili meslek odalarınca oluşturulacak sınav komisyonlarınca hazırlanmalı ve sınavlar bu komisyonlarca yapıp değerlendirilmelidir. Sınav komisyonlarının çalışma usul ve esasları da ilgili meslek odalarınca belirlenmelidir.

Örneğin; Makina Mühendisliğinin Mekanik Tesisat Mühendisliği, Araç İmal Tadil Mühendisliği, Asansör Mühendisliği, Kalite Mühendisliği, Bakım Mühendisliği, Kaynak Mühendisliği, İş Güvenliği Mühendisliği uzmanlık alanları için sınav komisyonları oluşturmak zorundadır. Bu nedenle sürecin işler ve işlevsel kılınması açısından sınav komisyonlarının ilgili meslek odasınca belirlenmesi uygun olacaktır.

Değişiklik Önerisi 6: Madde 25'in aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmesi önerilmektedir.

Madde 25: Eğitime veya sınava tabi olmaksızın doğrudan Uzman Mühendis ve Uzman Mimar belgesi verilmesi koşulları her bir uzmanlık alanına ilişkin olarak ilgili meslek odasınınca hazırlanacak yönetmeliklerde belirlenir.

Gerekçe: Sadece yapı üretim sürecinin bir bölümü olan yapı denetimine ilişkin uzmanlık alanını düzenleyen 595 sayılı KHK'de 12 yıl mesleki deneyime (niçin 12 yıl olduğu halen anlaşılamayan) sahip mühendis ve mimarlar için eğitim ve sınav şartı aranmaksızın doğrudan belgelendirme yapılması uygulamasının bütün mühendislik ve mimarlık uzmanlık alanları için geliştirilmesi doğru değildir. Bu nedenle ilgili meslek odasının teknolojik gelişmelere bağlı olarak uzmanlık alanlarına ilişkin düzenleme yapma gereksinimi duyması durumunda o alana ilişkin doğrudan belgelendirme için gereken mesleki deneyim sürelerini belirleyebilmelidir.

Değişiklik Önerisi 7: Madde 26'nın aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmesi önerilmektedir.

Madde 26: Uzman Mühendis ve Uzman Mimar belgelerinin geçerlilik süresi ilgili meslek odalarınınca her yıl onaylanmak koşuluyla 5 yıldır.

Gerekçe: Belgelerin iki yıllık sıklıkta yenilenmesi yerine yılda bir onaylanması ve 5 yılda bir değiştirilmesi bürokrasiyi azaltması ilgili meslek odası denetimini sürekli kılmaya bakımından daha doğru olacaktır.

Değişiklik Önerisi 8: Madde 27'nin aşağıdaki şekilde düzenlenmesi önerilmektedir.

Madde 27: Uzman Mühendis ve Uzman Mimar belgesi edinmiş olan mühendis ve mimarların geçen süre içinde mesleki deneyim ve bilgi birikimleri ile belge için aranan koşullarının güncelleştirilmesi amacıyla uzman mühendis ve uzman mimar belgelerinin her yıl onaylanır, 5 yılda bir de yenilenir.

Gerekçe: Değişiklik Önerisi 8 de belirtilen nedenle denetimin sürekli yapılması açısından her yıl belge onayı doğru olacaktır.

Teoman Öztürk'ü Andık

Üst örgütümüz TMMOB'u en çetin yıllarda omuzlayan, TMMOB'un tarihsel imgesinin yaratıcılarından Teoman Öztürk, ölümünün altıncı yılı olan 11 Temmuz'da törenlerle anıldı.

1940'da Kars'ta doğan Teoman Öztürk, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümünden 1957'de, İTÜ Mimarlık Fakültesinden de 1963'te mezun oldu. 1973'ten sonra 1980'de 12 Eylül darbesi oluncaya kadar TMMOB Başkanlığı yapan Teoman Öztürk, darbeden sonra yargılandı ve üç yıl tutuklu kaldı.

11 Temmuz 1994'de henüz 54 yaşındayken aramızdan ayrılan Teoman Öztürk için bu yıl Karşıyaka Mezarlığındaki mezarı başında anmadan sonra akşam saatlerinde "Geçmişten Geleceğe Teoman Öztürk ile Birlikte TMMOB Örgütülüğü" başlıklı bir panel gerçekleştirildi. Panele konuşmacı olarak Yavuz Önen, Bülent Tanık, Haydar İlker, Ali Yiğit, Mehmet Soğancı, Arif Merdol katıldı.

Panel sonrasında kokteyl verilerek bir dinleti düzenlendi.

UZMANLIK VE MÜHENDİS YETKİ BELGESİ ALAN ÜYE SAYILARI

(25 Temmuz 2000 tarihi itibarı ile)

1-Mekanik Tesisat Uzman Mühendis Belgesi	253
2-Araçların LPG'ye Dönüşümü Mühendis Yetki Belgesi	2269
Kurs Adedi	74
Kurs Sonucu Verilen Belge	2269
3-A.İ.T.M. Mühendis Yetki Belgesi	750
Kurs Adedi	10
Kurs Sonucu Verilen Belge	224
Kazanılmış Hak	526
4-Doğalgaz İç Tesisat Mühendis Yetki Belgesi	619
Kurs Adedi	6
Kurs Sonucu Verilen Belge	127
Kazanılmış Hak	492
5-İş Makinaları Kurs Öğreticisi Mühendis Yetki Belgesi	70
6-Asansör Avan Proje Hazırlama Mühendis Yetki Belgesi	491
Kurs Adedi	3
Kurs Sonucu Verilen Belge	52
Kazanılmış Hak	439
7-Asansör Mühendis Yetki Belgesi	383
Kurs Adedi	3
Kurs Sonucu Verilen Belge	46
Kazanılmış Hak	337